

Patai Mihály: A szabadságharctól el kell jutni a kiegyezésig

A gazdaság akkor állhat ismét emelkedő pályára, ha kiegyezünk a nyugati civilizációval - mondja Patai Mihály, a Bankszövetség elnöke. Szerinte közös balhéja a magyar elitnek, hogy a hazai euróbevezetés időpontját rosszul ítélte meg, és ezért 200 ezer magyar most nem tudja fizetni a devizahitelét. [Hibának tartja](#) a devizahitelezés [felfuttatását](#), de hozzáteszi: egymillió magyarnak ma ezért van jobb lakása, és 80 százalékuk tudja is fizetni a hitelét. Patai tagadta, hogy ő lehet a Magyar Nemzeti Bank következő elnöke.

Szeptember 28-án tartotta volna jubileumi konferenciáját a Bankszövetség, de az [origo] korábbi [cikke](#) szerint a kormánypolitikusok lemondták a részvételt. Csalódott volt?

A konferenciát technikai okok miatt elhalasztottuk, de nem mondtuk le. Későbbi időpontra tesszük át.

Nem igaz az az értesülés, amely szerint a kormány politikusai nem kívántak volna mutatkozni bankárokkal?

Ez egyetlen médium találmánya volt. Nyilvánvalóan jelentősége van annak, hogy a kormány és a bankélet legfontosabb képviselői találkoznak. A Nemzetgazdasági Minisztérium ennek kapcsán kiadott közleménye is ezt tükrözi. Szerintük is természetes, hogy egy ilyen konferencián a kormányzat magas szintű képviselői vegyenek részt.

"Nagyra értékelem, hogy Matolcsy úr továbbra is kézben tartja az államháztartást"

Általában véve milyen most a bankszövetség viszonya a kormánnyal? Folyamatos a kommunikáció?

Igen. [Két olyan munkacsoport működik, amely gyakorlatilag napi szinten egyeztet a kormánnyal.](#) Az egyiket Gyuris Dániel (az OTP Bank vezérigazgató-helyettese) vezeti, a pénzügyi tranzakciós illeték technikai megvalósításáról, ő Balog Ádám helyettes államtitkár úrral van napi kapcsolatban. A másik egyeztetést pedig Hendrik Scheerlinck vezérigazgató úr (a K&H Bank első embere) vezeti, az ő területe az önkormányzati finanszírozás. Ezenkívül a főtitkár és az elnök viszonylag gyakran találkozik a kormány képviselőivel. Matolcsy úr a napokban látogat meg.

Őt régi ismerősként üdvözölheti. Egyszer egy tévés beszélgetésben azt mondta, hogy [Matolcsy Györgyhez több évtizedes barátság fűzi. Ez most is tart?](#)

[Igen, ezért is találkozunk rendszeresen.](#)

Beszélgetnek informálisan is gazdaságpolitikai kérdésekről?

Természetesen. A gazdaságpolitika eszközeit illetően több dologban nem értünk egyet, de azt el kell ismernem, hogy ő az első pénzügyminiszter Hetényi István óta, aki most már harmadik éve kézben tudja tartani az államháztartást. Ez a magyar politikai elitnek az elmúlt 30 évben sosem sikerült.

Vajon miért nem?

Mert mindig egy évig szigorítottak, utána pedig kiengedtek. De ez már politikai kérdés, amivel én nem foglalkozom.

Mostani megbeszélésük egyik apropóját az adja, hogy a kormány október 5-én megszorító intézkedéseket jelentett be. A piac viszonylag jól fogadta a csomagot. Ön elégedett?

Nagyra értékelem, hogy Matolcsy úr továbbra is kézben tartja az államháztartást. Ez a csomag legfontosabb, elvárt és minden egyebet megalapozó eredménye. A bankszektor jövő évi helyzete érdemben nem változik ahhoz képest, amiben korábban megegyeztünk: a pénzügyi tranzakciós illetékből fakadó tétel 2013-ban 130-140 milliárd forint lesz, és körülbelül 60 milliárd forintos elvonást jelent majd az ideihez képest felére csökkenő speciális bankadó.

A tranzakciós adóból következő terheket a bankok áthárítják majd az ügyfelekre?

A bankok között nincsen semmiféle egyeztetés ebben a kérdésben, így csak a magánvéleményemet mondom. Ez a kérdés október-november folyamán kell, hogy eldőljön, egyszerű technológiai okok miatt; egy számítástechnikai rendszer átállítása 30-60 napot igényel. Biztos vagyok benne, hogy nagyon vegyes lesz a kép. Az egyes bankok más-más ügyfélportfólióval rendelkeznek, az üzletpolitikák is különböznek egymástól. **De mivel a bankrendszer nagyon veszteséges volt az elmúlt két évben, csodákra nem számítok. Egy veszteséges szektor további veszteségeket csak irracionális módon tudna vállalni.**

Vagyis az ügyfeleknek többet kell majd fizetniük.

Tény, hogy ez fogyasztási típusú illeték. De, miként említettem, e témában nincs bankközi egyeztetés.

Patai Mihály

Patai Mihály (1953) a Magyar Bankszövetség elnöke, hat éve a magyarországi UniCredit Bank Zrt. elnök-vezérigazgatója. Korábban egy évtizedig vezette az Allianz Hungária Biztosító Rt.-t. A Budapesti Értéktőzsde elnöki posztját 2008 és 2011 között töltötte be.

Mit szól ahhoz, hogy a készpénzfelvételt nagyobb adó sújtja majd, mint az átutalást?

A társadalmi szinten rendkívül költséges készpénzforgalom visszaszorítását minden szereplő, azaz a kormány, a jegybank és a kereskedelmi bankok is támogatják. Más kérdés, hogy a mostani megoldásnál szerencsésebbnek tartanám, ha a számlaműveleteknek, köztük a fizetések átutalásának az illetéke nem nőne, hanem csökkenne; így a gazdaság is tovább fehéredne.

A magyar gazdaság sérülékenységének jele, egyben a növekedés gátja, hogy magas az országkockázat. Erre mi a gyógyír?

Az, ha a kormány megvalósítja azokat a gazdaságpolitikai célokat, amelyeket meghirdetett, mindenekelőtt az államháztartási egyensúly területén, amit eddig sikerrel hajtott végre. Valamint ha végrehajtja azokat a reformokat, amelyeket szintén meghirdetett a nyugdíjrendszerben, az egészségügyi rendszerben, az oktatási rendszerben.

Ez pénzkivonást jelentene ezekből a rendszerekből?

Nem gazdaságpolitikával foglalkozom, de ha a meghirdetett reformokat végrehajtják, akkor véleményem szerint javulni fog az országkockázat.

"A történelmünk arra tanít, hogy a szabadságharc sikere a kiegyezésben valósul meg"

Gondolom az is számít, hogy lesz-e IMF-megállapodás, vagy sem. Ön szerint meg akar állapodni a kormány?

Az IMF-megállapodás mindenképpen valós kormányzati szándék kell, hogy legyen, hiszen ez az ésszerű. Ezáltal olcsóbb lenne az államháztartási hiány finanszírozása, megvannak erre a számítások. A költségvetés is számol ezzel a relatív megtakarítással. Mindenki jobban járna.

Az UniCredit jelen van a régió több más országában is. A magyar beruházási ráta messze a legalacsonyabb a tágabb térségünkben, és a versenyképességünk is beszakadt. Mitől fordulhat meg ez a trend?

Az lesz a fordulópont, amikor a kormány, történelmi példával élve, a szabadságharctól eljut a kiegyezésig.

Kivel?

A nyugati-európai civilizációval, amelynek egyébként tagjai vagyunk. Más irányú, keleti kapcsolataink szélesítésének is ez a bázisa.

A szabadságharc az oka Magyarország leszakadásának?

A leszakadás oka ennél összetettebb. Érdemes végiggondolni, hogyan befolyásolta Magyarország megítélését, amikor két olimpiai bajnokunk doppingügyének kezelése, máig tartó lezáratlansága rossz fényt vetett ránk a 2004-es athéni olimpián. Vagy azt a hatást, amit az őszi beszéd okozott, és folytathatnám a sort. Mindenesetre a történelmünk arra tanít, hogy a szabadságharc sikere a kiegyezésben valósul meg.

Miben ölthet testet ez a kiegyezés?

Abban, hogy azt a történelmi, gazdasági, társadalmi tény, miszerint mi már ezer éve a nyugat-európai kultúrkör tagjai vagyunk, újra, nagyon tudatosan tudomásul vesszük. És alkalmazkodunk ennek a kulturális és gazdasági körnek az értékrendszeréhez.

A gazdaságpolitika nyelvére lefordítva ez azt jelenti, hogy a kormány felhagy az úgynevezett unortodox lépésekkel?

Amit én elmondtam, az filozófiai alapállás, történelmi tapasztalat. A gazdaságpolitika és annak technikái nem az én asztalom. De továbbra is érvényes az az egyszerű tény, hogy a magyar gazdaság szerves része a nyugat-európai gazdaságnak.

A kormány az utóbbi két évben több kérdésben nagyon komolyan szembement a nyugat-európai, uniós főárammal.

Igen, de ez nem változtatja meg azt, hogy például a magyar export 6 százalékát az Audi Motor állítja elő. A magyar pénzügyi szektor pluszlikviditását is Nyugat-Európából hozzuk be. A nyugat-európai beágyazottság a magyar gazdaságban nem változott.

Rövid-, középtávon milyen reálgazdasági kilátásokkal számol?

A magyar politikai és gazdasági elitnek tudomásul kell vennie, hogy nagyon-nagyon csekély lesz a gazdasági növekedés a következő években. Ez ellen nem harcolni kell, hanem szembe kell nézni vele, és el kell tudni fogadtatni a társadalommal is.

Az árfolyamgátról szóló tavaly decemberi megállapodás után azt nyilatkozta, hogy ezzel az ötéves konstrukcióval minden ügyfél jól jár, hiszen 180 forint/svájci frankon befagyasztják az árfolyamot, és az e feletti részre az ügyfélnek nem kell kamatot fizetnie, mert azt felesben a bank és a kormány állja. Ehhez képest eddig nagyon kevesen éltek ezzel a lehetőséggel. Miért?

Eddig körülbelül 80 ezer ügyfél, a szóba jöhető kör 12-13 százalékának átállítása van folyamatban, ami nagyságrendileg 700 milliárd forint értékű hitelállományt jelent. A negyedik negyedévben, különösen decemberben erős felfutásra számítok, a véghajtásban a többszörösére nőhet az igénylők száma.

Nem csalódott, hogy ilyen kevés ember találja vonzónak ezt a megoldást?

Valóban arra számítottam, hogy kicsit többen fognak élni a lehetőséggel, de ekkora ügyfélkör esetében nehéz ezt előre látni. Valószínű, hogy a forint visszaerősödése egy kicsit elgondolkodtatta az embereket. Nem mondom, hogy ez máris sikertörténet, de azt fenntartom, hogy jó megoldás volt, hiszen több tíz- vagy talán százezer devizahiteles családnak segít a kormány és a bankrendszer közösen. Azért ez egy olyan akció volt, amely megérdemli, hogy legalább ne szidjuk.

Vannak olyan híresztelések, hogy egyes pénzintézetek szándékosan lassítják a folyamatot, mert minél később lépnek be az ügyfelek ebbe a konstrukcióba, az annál kisebb veszteséget okoz a banknak.

Ezt határozottan cáfolom. **A bankrendszernek az az érdeke, hogy fenntartsa az ügyfelek fizetőképességét. Ráadásul ez az egész svájcifrank-ügy társadalmi problémává vált. Mi vagyunk azok, akik a leginkább szeretnénk felgyorsítani a megoldást.**

Ha az árfolyamgát relatív siker, akkor a nem fizető adósoknak utolsó mentőövet dobó Nemzeti Eszközkezelő egyenesen kudarccal. Eddig csupán néhány száz ügyet fogadott be, tehát ennyien számíthatnak arra, hogy az állam megvásárolja a lakásukat a banktól.

Igaza van, sokkal lassabban indult el a folyamat, mint terveztük. Túl szigorú volt a feltételrendszer. Az eszközkezelő vezetőivel tárgyaltunk is, és lazítottak a feltételeken; úgy gondolom, hogy ennek köszönhetően fel fog gyorsulni a működés. Később néhány tízezer embernek fog segítséget nyújtani ez az intézmény.

A végtörlesztés tavaly 240 milliárd forintos veszteséget okozott a bankszektorban. Ezzel kapcsolatban hol tartanak a jogorvoslati kérelmek?

Két akcióról tudok. A bankszövetség érintett tagjai az Alkotmánybírósághoz fordultak, ahonnan jelezték, hogy befogadták a beadványunkat. Idén várható döntés. A másik: néhány külföldi bank azon gondolkodik, hogy eljárást kezdeményezzen az Európai Bíróságon. Az eljárás jogi értelemben még nem kezdődött el, csak az előkészítése folyik.

"Közös balhéja a magyar elitnek, hogy a hazai euróbevezetés pályáját rosszul ítéltük meg"

Azt mondta a szeptember végi közgazdász-vándorgyűlésen, hogy sok jogos kritikát kapnak a bankok. Mondana példát?

Például a svájcifrank-hitelezés elterjedése. Utólag visszanézve, szakmai hibát ugyan nem vétettünk, ám mint bankvezetők nem láttuk előre, hogy ekkorát csúszhat az euróbevezetés való csatlakozásunk. A frankhitelezés részben emiatt dagadt társadalmi-politikai problémává. Mindemellett utólag is úgy látom, hogy volt értelme a hitelek felfuttatásának, hiszen körülbelül egymillió család jutott új vagy jobb lakáshoz, házhoz. Közülük ma körülbelül 200 ezer nem tud fizetni. Összegezve: igaz, hogy ennek köszönhetően 800 ezer ember jobb lakáskörülmények között él ma Magyarországon, mégis hiba volt ezt a terméket ilyen nagy számban elterjeszteni.

Kié a felelősség? Az államé, a bankoké, az ügyfeleké?

A fő felelősséget én sosem szeretem másra hárítani, most sem teszem. De tény, hogy rendszeres konzultáció volt az illetékes kormányzatszervekkel, a hazai és a külföldi felügyeleti szervekkel, és akkor úgy tűnt, hogy ez a folyamat a magyar lakosság hitelképességének kielégítése érdekében zajlik. Közös balhéja a magyar elitnek, hogy a hazai euróbevezetés pályáját rosszul ítéltük meg.

Miért csak Magyarországon lett ebből ekkora gond?

Fél tucat országban volt és van devizahitelezés. De ekkora felfutást sehol sem látunk, egyszerűen azért nem, mert a hitelképesség sem volt akkora, mint Magyarországon. Ne felejtsük el, hét-nyolc évvel ezelőtt úgy tűnt, Magyarország a kelet- és közép-európai államok közül elsőként válik nyugat-európai típusú országgá, pénzügyi értelemben is. De ez már a múlt zenéje. A jövő zenéje pedig, hogy az elrontott évek örökségével megtanuljunk élni.

A közgazdász-vándorgyűlésen azt jósolta, hogy az ingatlanhitelezés alapvetően alakul majd át. Hogyan?

Az ingatlanfinanszírozás mint üzleti lehetőség az elkövetkező években is drasztikusan szűkül az 1994 és 2008 közötti időszakhoz képest. **Egyrészt a lakossági ingatlanhitelek jelentősége csökken, mert megégették magukat mind a bankok, mind az ügyfelek.** De visszaesik az üzleti ingatlanfejlesztés is, a bevásárlóközpontok, lakóparkok, irodaházak finanszírozása. Az ingatlanpiac jelenleg mélyponton van. És ne számítsunk arra, hogy ugyanolyan fellendülés következik be, mint tizenöt évvel ezelőtt! Egyrészt, mert telített a piac, másrészt pedig a szabályozás is megváltozott.

Az elmúlt ingatlanciklust Magyarországon külföldi beruházók irányították, írek, izraeliek, osztrákok, németek, majd később franciák, spanyolok, portugálok. Ezek a szereplők elhagyták Magyarországot, és azzal is sok gondot okoztak a magyar bankrendszernek, ahogyan ezt tették. A hazai pénzügyi szektor ma már óvatosabbá vált. Új, megbízható beruházókat kell találnunk. A kínálati oldalon a hitelnyújtás szigora drasztikusan megváltozott: korábban 5-10 százalék saját erővel lehetett egy ingatlanprojektet megvalósítani, ez ma minimum 25-35 százalék. Tehát a bankrendszer új fejezethez érkezett, ami kevesebb és kisebb volumenű üzleti lehetőséget jelent.

Általában véve is drasztikusan visszaesett a hitelezés.

Drasztikus visszaesést tapasztalunk, különösen az árfolyammal és az inflációval szűrtén. Körülbelül egyharmaddal kevesebb a hitelvolumen a magyar gazdaságban, mint 2008 végén. És ez sajnos elválik a régió többi országának tapasztalatától, ahol a hitelállomány már visszatért ugyanarra a szintre, ahol akkor volt. Ezzel függ össze az, hogy a beruházások aránya a GDP-ben szintén drámaian csökken, ez is eltér a régiós mozgástól.

Ön mit lát inkább, keresleti vagy kínálati problémát?

Mindkettőt. A kínálat szűkül, két ok miatt is. A világban kevesebb a szabad pénz, a likviditás, és azt sokkal drágábban lehet megszerezni. Magyarország likviditásimportőr volt az elmúlt tizenhét évben, most is az, de jóval kisebb mértékben. **Emellett a kockázati szempontok szigorodtak.** Valamelyest árnyalja a képet, hogy bár a kínálat szűkül, a hitelportfóliók kihasználtsága lényegesen megnőtt, vagyis a megadott hitelkeretből a vállalatok többet vesznek fel.

Keresleti oldalon pedig kisebb a gazdaság hiteléhsége, de csak részben a drágább hitelek miatt, hiszen jóval kevesebben mennek ma beruházni, bizonytalan a piac. **A multinacionális vállalatok igyekeznek a hiteleiket nem ebben az országban megszerezni, hanem másutt, ahol olcsóbban jutnak hozzá. Ehhez jön még, hogy a devizahitelezés több százezer embert hozott nehéz helyzetbe,** ami szintén szűkíti a keresletet. És akit elbocsátottak, akinek nincs jövedelme, az sem a hitelfelvételen törli a fejét.

Az MNB hitelezési **felmérése** azt mutatja, hogy az első félévben a vállalati hitelezésben a kereslet stagnált, a kínálat pedig szűkült, a második félévben pedig a kínálat egyértelműen visszaesik, a kereslet viszont már nő. Ez polarizáltabbá teszi a képet annál, mint amit ön mond, úgy tűnik, mintha inkább a hitelezési hajlandósággal lenne gond.

A kereslet alapvetően attól függ, hogy mekkora gazdasági növekedés várható. De ha 2012 második félévében nem változik a makrokörnyezet, márpedig nem fog, akkor a kereslet

javulásával én nem számolok. Kínálati oldalon is egy árnyalatnyit másképp gondolom. Ma a **magyar bankrendszerben 122 százalék a hitel/betét arány.** Néhány éve ez még 150 százalék felett volt, tehát ma valóban jóval kevesebb a beáramló pluszforrás, de még mindig több jön be, mint amennyi kimegy. Egyébként megfigyelhető, hogy minden válság után csökken a hitel/betét arány, 100 százalék körülire. Nem szeretnék a jegybankkal vitatkozni, de ez a dolog természete.

A monetáris politika oldaláról serkenthető lenne a hitelezés? Egyetért a közelmúlt két kamatcsökkentésével?

Én a bankszövetség elnöke vagyok, a monetáris politikát pedig a független jegybank alakítja. A mi dolgunk, hogy ehhez alkalmazkodjunk.

"Kizárt, hogy a jegybank elnöke legyek"

Azt mennyire tartja jó ötletnek, hogy a magyar kormány a köztulajdont növelni kívánja a pénzügyi szektorban? Az állam bankokat venne vagy alapítana.

A magyar kormánynak az a célja, hogy növelje a magyar tulajdonú pénzügyi intézetek szerepét Magyarországon. Ez egy adottság, amivel számolnunk kell. Ennek a végrehajtásához óriási pénzeszközöket kell majd erre a területre átcsoportosítani. Elég, ha csak arra gondolunk, hogy a magyar bankrendszerbe az elmúlt két évben a veszteségek miatt 2 milliárd eurónyi tőkét kellett behozniuk a külföldi anyabankoknak. Jelenleg az a magyar bankrendszer ereje, hogy szervesen beágyazódott a nyugat-európai bankrendszerbe. **A tőkeegyelelési mutató 15 százalék körül áll, ez azt jelenti, hogy Magyarország a legjobban feltőkésített és a legstabilabb bankrendszerrel rendelkezik ma Európában.** Ezt főként a külföldi anyabankok finanszírozták, tehát a kinti befektetők, nem a magyar adófizetők.

Ha a kormány meg akarja növelni az állami tulajdonú pénzügyi intézetek arányát, akkor nagyon-nagyon sok adófizetői forintot kell erre a célra áldozni. És aki bankrendszerbe fektet, annak számolnia kell azzal, hogy ez csak sok-sok év alatt térül meg. A bankrendszer átlagos megtérülése (sajáttőke-arányos nyeresége) alig volt 3 százalék fölött az elmúlt bő másfél évtizedben.

Miközben tőkét hoznak az anyabankok, gyors forráskivonás is zajlik. Mikor fordulhat meg ez a trend?

Látja, ön is úgy beszél, mint egy politikus. **Ismétlem, nincs forráskivonás,** csak a forrásbevonás csökken. A hitel/betét arány ma is 122 százalék, tehát 22 egységet még mindig be kell hozni külföldről, hogy azt is ki lehessen helyezni, kiszorgálandó az itthoni igényeket. A forrásbehozatal mérséklődése válságban természetes. Még nehezebb likviditást bevonni egy olyan országban, amelynek az országkockázati besorolása magas. Tehát akkor lehet majd javulásról beszélni, ha újra több szabad pénz lesz a pénzügyi rendszerben, illetve ha - amint korábban említettem - Magyarország kockázati mutatói javulnak.

A bankszektor vesztesége tavaly, az utolsó negyedévben 300 milliárd forint volt. Mikor lehet ismét nyereséges az ágazat?

Jövőre, mivel a speciális bankadó a felére csökken, és a gazdaság egésze már minimálisan ugyan, de bővülni fog. Lassú növekedésre és szerény profitabilitásra számítok a szektorban.

Várható-e bankkivonulás vagy fúzió?

Az elkövetkező egy-két évben nem számítok ilyesmire. Tulajdonosváltás elképzelhető, de ez nem jelent majd érdemi módosulást a magyar pénzügyi szereplőknél. A kivonulás egyébként ugyanaz a kérdéskör, mint amit feltett a magyar tulajdonú bankok előretöréséről: nemcsak az építkezés vesz igénybe sok-sok évet, hanem a kivonulás is.

Bankárokban azt beszéljük, hogy ön is esélyes a jegybankelnöki pozícióra.

Kizártnak tartom. Nekem nagyon szép feladatomban van, nagyon szeretem ezt a munkát. Úgy látszik, szerencsém is van, mert általában sikeresek azok a vállalatok vagy pénzügyintézetek, amelyeket vezetek. Úgy gondolom, hogy a jegybank élére a miniszterelnök úr megtalálja majd azt a személyt, akinek a szakértelme biztosítja a folyamatosságot, és megfelel a megújuló követelményeknek is.

Az [origo] Gazdaság Plusz rovatában Martin József Péter havonta egyszer hazai és külföldi gazdasági vezetőikkel készít nagyinterjúkat. Előzőleg [Surányi Györggyel](#), [Varró Lászlóval](#) és [Bogsch Erikkel](#) beszélgetett.